

TEOFILO FOLENGO

Eglogae

a cura di Emilio Piccolo

La Biblioteca di Don Quijote

DEDALUS

TEOFILO FOLENGO

Eglogae

red. Paganini

a cura di Emilio Piccolo

DEDALUS

Dedalus Napoli, 2000

No copyright

Dedalus, Studio di progettazioni ipermediali

vico Acitillo 124, 80128 Napoli

email: mc7980@mclink.it

I edizione: 2000

La manipolazione e/o la riproduzione (totale o parziale) e/o la diffusione telematica di quest'opera sono consentite a singoli o comunque a soggetti non costituiti come imprese di carattere editoriale, cinematografico o radio-televisivo.

Eglogae

EGLOGA MACARONICA

INTERLOCUTORES

TOGNAZZUS, BIGOLINUS, SIMON, SCARAMELLA.

TOGNAZZUS

Tu solus, Bigoline, iacens stravacatus in umbra,
castroni similis teneras cum masticat herbas,
quas fantasias animo subvolvis adessum?
Nonne soles faciem mihi promere semper alegram?

BIGOLINUS

Deh, Tognacce, precor, noli mhi rumpere testam:
si meus esse cupis charus compagnus ut ante,
discede atque tuum cura sequitare caminum.

TOGNAZZUS

Dextrius, o Bigoline meus: quae verba, diavol,
nunc baias? Sic vis me ad primum pellere tractum,
qui paterer pro te rostiri nostra corada
sive meus poni pro te magonus alessum?
Ergo malenconicus quare stas dicere voias.

BIGOLINUS

Quod, macarone, mihi poteris donare socorsum,
qui tibi non scires capiti cercare pedogios?
Tu non sufficeres mihi descalzare stivallos,
et, merlotte, putas me consolare parolis.

TOGNAZZUS

Si non sufficerem te discalzare stivallos,

forsan sufficiens essem cavare budellas.
Quid, manegolde, umquam mecum bravare putabis?
Scis modo quid cercas: malannum seu malapascha,
quam dabo ni cessas tales parlare parolas.

BIGOLINUS

Si, Tognazze, tnum veles seguitare viazzum,
inter nos talis non orta baruffa fuisset.

TOGNAZZUS

Quis dedit impazzum? Tibi sum duo brachia longe.
Sed scio quid quaeris: te unum cornale cavaret
extra frenesiam, quod nunc tua schena provaret;
tanta tuo certe fugeret de ventre matana.

BIGOLINUS

O Tognacce, nisi guardas quae dicis, amici
non erimus: taceas faciesque tacendo belopram.

TOGNAZZUS

Tu prius in coleram saltas, debesque tacere.
Guarda istam frascam quam magna superbia cepit!
Namque snus pater est villa camparus in ista,
elatam portat frontem cristamque levatam,
ut gallina solet si grossum fecerit ovum.

BIGOLINUS

Tu mihi non unum fecisti displicimentum,
sed tantos, quod iam non suportare valemus.

TOGNAZZUS

Scilicet andamus vignas taiare novellas,
ut de nocte meas taiasti, perfide, plantas
ac nocte in alia venisti more ladronis
gallinisque meum gallisque polare vodasti.
Sed doleo cagnam tunc non habuisse briossam,
quae tibi fecisset garlettos linquere dretum.

BIGOLINUS

Me robasse tuas gallinas? Doh, codesella,

non tres pollastros tua coniunx nutrit in anno,
et iactans plenum te dicis habere polarum?
Nempe tuis habeo galinis grande bisognum.
Sed quis nesciret te barba trovasse Ianolum
quod stabas quandam nascostus retro pioppam,
ut sibi vix natum posses robbare caprettum?
Ille sub umbrosa fingens dormire nosaro,
dum pascolabant spinosa per arva capellae,
te non credentem summissa luce videbat;
et dum calcagnis conares ire leziris
atque capretinum veles griffare propinquum,
in pede saltavit sumpto bastone defattum
teque bonis stringhis fecit deponere praedam.

TOGNAZZUS

O quales dicit baianas hic bosiardus!
Dicere praesummi me bastonasse Ianolum?

BIGOLINUS

Hoc scio, sed melius tua scit schennazza provando
indiciumque hulus rei monstratur adessum,
namque piantonem scorzasti tergore virдум.

TOGNAZZUS

Deh, facies benum tales non dicere cosas,
nam cum cervello rupto fors ibis acasam.
Non ego spoiavi media sub nocte picatum,
quod tu fecisti, cui mansit sola camisa.

BIGOLINUS

Ergo si piccant ladros, piccaberis ipse,
teque meum iuxta morem spoiabo ladronem
nec tibi promitto solettam linquere bragam.

TOGNAZZUS

Fac sennum matti: taceas, Bigoline, nec ultra
me stigare velis, ne te cagasanguis acoiat.

BIGOLINUS

Hunc possis cagare, simul quoque caga coradam.

TOGNAZZUS

Non plus suporto: summe hoc; expecta, ribalde,
quo fugis? Hoc alind cum spallis carpe garofol.

BIGOLINUS

Heu heu, non talem tibi parco, ribalde, zucadam,
hic etiam tuns est, ahn ahn, sta salde! Quid inquis?
Non facio stimmam de te, poltrone, ceresam.

TOGNAZZUS

Non facies stimmam? Talem me ferre pugnadam?
Certe non patior; si possum supra ganassam
hanc dare tartufofolam... guarda: tuus hic, tuns iste.

BIGOLINUS

Quid bravare putas? Heu, casco, parce, Tognacce,
heu heu, ne facias, oyme, oyme, desine, quaeso,
o mea testa, meae spallae, mea schena, masellae!

TOGNAZZUS

Ahn ahn, calarunt zanzae? Anchora superbis?
Ast etiam tu vis repetare: quid esse putabis?
Es nondum sacius? Volo te tractare dasennum.

BIGOLINUS

Me, Tognacce, sinas, horsu, dolor heu nimis asper!

SIMON

O Scaramella, audis? Clamorem sentio magnum.

BIGOLINUS

Heu, quia testiculos striccat, quis praebet aiuttum?

SIMON

Curre cito, Scaramella! Quis est? Hunc esse Tognazzum
suspicio et dudum sensi combattere verbis.

SCARAMELLA

Curro, tuque tuum mihi trade, tonelle, tracagnum.

BIGOLINUS

Me, Tognacce, sinas, non, non, si perdere vitam
deberem, volo me deffendere, non potes ultra?

TOGNAZZUS

Non, Bigoline, viam cepisti... me, oyme, superstas!

BIGOLINUS

Sta, manegolde: superveni, volo rendere pugnos.

TOGNAZZUS

Te bene guardabis; quid vis? Meus oyme galonus!

BIGOLINUS

Expecta donec pedibus tibi panza foletur.

TOGNAZZUS

‘Giap giap’, heu, quales facis amolare corezzas!
Parco tibi, Bigoline, mihi quoque parcere debes.
Heu, mea panza dolet: ‘slof slof’, ego creppo daverum.

BIGOLINUS

Aium mangiasti, tuus en ventronus amorbat,
hunc padire tibi faciam... sed, brutte ribalde,
oybo, cagas: merdam faciam magiare; saporem
summe, ribalde, toum, mangia: non est bona? Mangia!

TOGNAZZUS

Oybo, nimis puzzat, glo glo, meschinus anego;
non, Bigoline, bona est, prius est biasanda, repossu-
da, Bigoline, precor. Mi, mi Scaramella, socorsum
fer, quaeso: cernis quantum male tractor ab ipso.

BIGOLINUS

O Scaramella, tibi non feci despiacimentum.
Nescis quam peius hic me tractavit adessum.

SCARAMELLA

Ne facias, Bigoline, leva sursum, leva, dico!

BIGOLINUS

Fac mihi promittat me non offendere quando
laxatus fuerit: vis hoc promittere? Parla!

SCARAMELLA

Hic bene promittet: non sic, Tognacce sodalis?

TOGNAZZUS

O Scaramella, nimis fuit haec iniuria grandis;
attamen ista tuum ponatur propter amorem.

SCARAMELLA

Surgite, pastores, vestras quoque tangite dextras.
Tu, Bigoline, manens lassivas pasce capellas
tuque, Tognazze, tuum voias sequitare viazzum.
Et iam Phoebus liquidis sol stuffat in undis.

ALTERA EGLOGA.

*INTERLOCUTORES:
PEDRALUS ET TONELLUS.*

PEDRALUS

O fortuna mihi tantum perversa, ribalda,
quae tam promittis, post haec non illa videris,
qua causa tanti pro te mihi dantur afanni?
Tu puzolenta omni merdosior es cagatori,
quamvis nonnullis videaris zuccharus esse,
quos omnes istos capiat cagasanguis adessum.
Stentavi frustra tibi pro servire malignae,
tuque meam testam voltasti more civettae,
nec patior tantum schernum tantumque pudorem,
sed, nisi te laxo, me carboncellus amazzet.

TONELLUS

Quid sic turbatus facis hac, Pedrale, sub umbra?
Nunc procul audivi te suspirare dolentem.
Deprecor ut quod habes voias buttare deoram:
tu bene cognoscis parum nos esse parentes,
nascitur in nobis ac numquam deshonor ullus;
tu scis quam savius villa reputatus in ista
consilios praesto tuta cum mente piandos
Si proprias ergo mihi vis depromere doias,
forsitan aliorum quemquam donare valebo.

PEDRALUS

Nunc nunc sperabam quod me tentare venires,
ut faceres etiam me desperare plusoltra.

O Tonelle, benum facies te tollere nostros
extra pedes voiasque toum seguitare viazzum.
Ad corpus sancti - quod blastemabo - ... lupini,
hinc abeas, Tunelle, nisi vis rompere testam
hoc in trambaio, post haec cridabis «oy, oyme».

TONELLUS

Non dixi, maruffe, tibi quantum es grosolanus?
Scire tuas poenas cerco pro ferre socorsum,
tuque vis ad primum tractum mihi rumpere testam?

PEDRALUS

Deh, videas videas, non magnus bastat afannus,
qui mihi coradam banda rosegavit ab omni,
si non ipse etiam pro me tribulare veniret.
Hic, poltrone, mane, volo me sborrare dasennum.

TONELLUS

Vade pianinum, quaeso, mi chare Pedrale,
iam non ira quidem stravacatur more ledam

PEDRALUS

Non ego suportio, mihi si codesella veniret,
etsi deberem subtilem perdere bragam,
quam soleo festis tantummodo ferre diebus.

TONELLUS

Horsu, ne facias! An nescis qui sumus? Ergo,
mi Pedrale, tnum sic vis tractare Tonellum?
Num tua de proprio cascat mermoria sensu?
Nescis quod chari socii sumus atque parenti?
Vade retro, SI vis: non feci, non ego dixi
tam grandem cosam, per quam me battere debes.

PEDRALUS

Non tibi de prima dixi quod sum tribulatus
ac te debebas oculis distollere nostris?
Cerne meos vultus, si vis cognoscere doiam.

TONELLUS

Do, Pedrale, tibi perdonum parte per omni:

te bene cognovi nimium sburlasse dolorem
ac de cervello mentem butasse stravoltam.
Excuso te etiam si ad primam curris in iram,
namque Andriolum quondam fratremque Maionem
cognovi facili boriolos esse furore.
Ergo, Pedrale meus, precor, iram pone deorsum
magonemque tuum tanto de inflazzone cava;
dicit cuncta mihi, quia sum tibi fidus amicus,
ne Pedrale, velis tantum plorare. Quid inquis?
Nil parlas? Ego sum tibi donaturus aiuttum.
Et quamvis rodatur cor tanto vermibus afanno,
tu tamen ad charum compagnum dicere debes,
ut possit cunctis in rebus pacificare.

PEDRALUS

O Tonelle, tibi vis me nunc dicere verum?
Tu unxisti musum vel forsane bene bibisti
et mihi nescio quo vis praedicare proleco:
non senza naspo poteris disolvere filum.
Quos habeo dentrum quantum bene nosco dolores!
Non bastat quod me tormentant interiora,
sed quasi sborratur medio de ventre fiatus.
Non tibi singultus, tibi nec suspiria dico,
qui per iter colli vellent exire deforas,
sed, quia sunt troppi, tendunt sborrare desotta.
Attamen, hanc nostram postquam vis noscere poenan
si mihi sorbotolum das vini, cuncta recontam.

TONELLUS

Si tibi non bastat vinum - quin? - summe fiascum:
Tonellus tuus est, botazzolus atque lorettus.

PEDRALUS

Clo clo, quam bonus est! Refero tibi mille cotalas;
tu quoque quin bibis?

TONELLUS

Ecce bibo. Dic iam mihi cosan..

PEDRALUS

Credo scias, Tonelle, tamen tu essendo tererus,

quod iam quinque anni passarunt, forsitan et sex,
cum Bertolinam sposavi mense Febrari;
unde suam possum satis amplificare casadam:
de cunctis, dico, nullum cavando deforas,
hi sunt de primis, habitant qui in valle, casatis;
sunt bene staghenti, multum bestiamen habentes,
quo multas terrae mozzas in valle ledamant.
Sed baiare volens ad longum non bonus essem:
de Bertolina solum parlare bisognat.
Ipsa suo sensu tantum naturale tenebat,
quod centum vaccas hora beberasset in una.
Haec quoque bella fuit, sicut, Tonelle, videbas
cui pirontus erat vertex, aliquanto coputus
narus distensus rampini more deorsum,
nec sua stricta fuit nimium bochina, quod ipsa
quando ridebat geminas toccabat oregias;
quam pulchros oculos - unus niger atque gazolus,
alter bertinus, non sguerzus, sed sine luce -
hos inficatos mihi saepe tenebat adossum
nec bene noscebam si me guardaret alhoram.
Sed non de in puncto in puncto bene dicere possem
quantum docta fuit grassos componere gnoccos.
Non bescurabo donec mihi vita manebit
splendentem pellem manuum digitosque nitentes
ungues distensae quantum bene stare parebant,
absque oregino purgare valebat oregias.
At si narrarem totum, nimis esset afannus:
quando recordo illam, meme desnembolo totum.
Tantos costummos habuit, quod quisque stupebat,
ac in parte omni stranium mittebat odorem.
ellem plus prestum quam Bertolina morisset
ammisisse omnes vaccas excepta Bonela.

TONELLUS

O Pedrale meus, magnam tibi praesto rasonem:
non intellexi quod Bertolina morivit;
parce, precor, Pedrale, mihi, nam planco zenogium:
nonquam pensassem quod te dolor iste piasset
atque soratorem flatus tibi nempe stopasset.
Est equidem verum quod talem perdere fomnam,
deberes ungis semper sgraffare masellas.

Sum bene certus ego, tibi strania cosa videtur,
maxime dum guardas osevellos ire per omnem
dispersos casam, quorum fuit illa magistra.

PEDRALUS

Parce, Tonelle, precor, tua si desturbio verba:
talis, quem dicis, me scannacorus amazzat
cognoscendo meos osivellos quomodo vadunt:
hic vanga, hic zappa, illic badillus, aratrum,
quod iam tota domus vadit sotosora daverum.

TONELLUS

Si voluit, Pedrale, mori, quid flere bisognat?
Sta sursum dRICTUS, talem depone magonem!
Ne timeas, quoniam contato stamus in uno,
in quo tale quidem asbaccum bestiamen habetur.

PEDRALUS

Heu, Bertolinam potero postponere numquam:
quantum grassa quidem fuerant armenta per illam!
Non sic presto ussum stallae quandoque subintro,
quod mihi paret eam stravacatam cernere zosum
vel inter vaccas Brognolam sive Bonelam,
vel inter manzos Boldrinum seu Capriolum.
Non erat anchoram bene sol damatina levatus,
quod surgens lectu saltaverat extra casottum,
ante omoes cosas in poco tempore septem
mangiabat panes, quod me ingrassare parebat.

TONELLUS

Iam, Pedrale, locum da tantis, si vis, afannis,
plange modo quantum vis, iam sibi vita borivit.
Mocca tibi nasum, iam cessa plangere tantum
et mecum venias villae, te namque civabo
atque ovos faciam almancum sorbere viginti;
namque meum facio benum, contentor, eamus.